

Nr 397.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående
täckande av överbetalning å det på extra stat för år
1918 under femte huvudtiteln upptagna anslaget till
egentliga neutralitetskostnader efter 1916 års utgång;
given Stockholms slott den 30 april 1918.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels medgiva, att till täckande av uppkommen överbetalning å det på extra stat för år 1918 under femte huvudtiteln upptagna anslaget till egentliga neutralitetskostnader efter 1916 års utgång må användas det på extra stat för nämnda år under samma huvudtitel uppförda anslaget å 900,000 kronor till förstärkning av visst förråd;

dels ock för enahanda ändamål på tilläggsstat till riksstaten för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst 3,040,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Erik Palmstierna.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 30 april 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet friherre Palmstierna anförde härefter följande.

Riksdagens
skrivelser nr
29 och 196
år 1917.

I särskilda skrivelser (nr 29 och 196) anmälde 1917 års riksdag sina beslut i anledning av Kungl. Maj:ts till samma riksdag gjorda framställningar i fråga om anvisande av anslag för täckande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet under år 1917.

Enligt förstnämnda skrivelse beviljade riksdagen till bestridande av neutralitetskostnader å extra stat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 10,000,000 kronor, att uppföras å fjärde och femte huvudtitlarna enligt fördelning, som framdeles under riksdagen komme att bestämmas, med rätt för Kungl. Maj:t att av omhänderhavande medel disponera beloppet redan under år 1917.

Vidare anmälde riksdagen i sistnämnda skrivelse, såvitt angår sjöförsvaret, att riksdagen

dels till täckande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet å extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 8,600,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan år 1917 från anslaget disponera erforderliga medel;

dels beslutat, att sistnämnda belopp, 8,600,000 kronor, tillika med den del av det utav riksdagen förut för samma ändamål beviljade förslagsanslaget, högst 10,000,000 kronor, som belöpte å sjöförsvaret, eller 3,000,000 kronor, skulle såsom ett gemensamt förslagsanslag, högst 11,600,000 kronor uppföras under femte huvudtiteln å extra stat för år 1918;

dels till bestridande av kostnader för förstärkning av visst förråd under femte huvudtiteln å extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 900,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan år 1917 från anslaget disponera erforderliga medel;

dels ock till bestridande av kostnader för materielanskaffningar, för vilka medel redan blivit av Kungl. Maj:t anvisade, under femte huvudtiteln å extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 2,000,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan år 1917 från anslaget disponera erforderliga medel.

I samband härmed uttalade riksdagen, att med de beräkningar, som av Kungl. Maj:t verkställts rörande de egentliga neutralitetskostnaderna för år 1917, medlen torde enligt riksdagens mening räcka även någon tid in på år 1918, för den händelse världskriget ännu vid denna tidpunkt skulle göra särskild neutralitetsvakt nödvändig. Vidare anförde riksdagen bland annat, att riksdagen ansåge sig icke kunna underlåta att framhålla angelägenheten därav, att det noga tillsåges, att de kostnader och personliga bördor, som landets neutralitetsvakt måste kräva, begränsades till det oundgängligen nödvändiga, och uttalade riksdagen sin förväntan, att neutralitetsvakten icke gäves större omfattning än som för det dåvarande vore fallet, därest icke på grund av särskilda omständigheter sådant skulle krävas för rikets säkerhet.

Förevarande anslag äro å 1918 års riksstat uppförda på följande sätt:

Neutralitetskostnader efter 1916 års utgång:	
Egentliga neutralitetskostnader, förslagsanslag, högst	kronor 11,600,000
Förstärkning av visst förråd, förslagsanslag, högst	» 900,000
Materielanskaffningar, för vilka medel redan av Kungl. Maj:t anvisats, förslagsanslag, högst	» 2,000,000
	<u>14,500,000</u>

1918 års
riksstat.

Ämbets-
skrivelse till
marinförvalt-
ningen den 2
juli 1917.

Sedan Kungl. Maj:t enligt nådigt brev den 8 juni 1917 ställt de av 1917 års riksdag sålunda anvisade anslagen till marinförvaltningens förfogande, att för avsedda ändamål användas, samt därvid anbefallt marinförvaltningen att snarast möjligt efter 1917 års utgång till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för de utgifter, som under år 1917 utbetalts eller disponerats för omförmälda ändamål, anmodades ämbetsverket genom ämbetskrivelse den 2 juli 1917 att snarast möjligt inkomma med redogörelse för de belopp, som i förevarande hänseende utbetalts eller disponerats under första halvåret 1917, ävensom så snart sig göra läte efter varje av årets båda sista kvartal avgiva sådan redogörelse för det nästförflutna kvartalet; och skulle därvid iakttagas, bland annat, att dessa redogörelser skulle upptaga så exakta kostnadsbelopp som möjligt.

Ämbets-
skrivelse till
marinförvalt-
ningen den
26 november
1917.

Då de uppgifter, som med anledning härav meddelats i en av marinförvaltningen den 16 november 1917 överlämnad tablå över det till egentliga neutralitetskostnader beviljade anslagets belastning den 1 oktober 1917, gävo anledning till farhåga att, därest icke särskilda åtgärder vidtoges, anslaget i fråga icke skulle räcka för den tid, som riksdagen avsett, anmodade jag den 26 november 1917 marinförvaltningen att före den 1 december samma år inkomma med ny tablå, vilken borde ange utgifterna mera exakt ävensom, i den mån det läte sig göra, innehålla uppgift angående anslagets belastning även för tid efter den 1 oktober 1917.

Marinförvalt-
ningens skri-
velse den 30
november
1917.

Till svar härå har marinförvaltningen med skrivelse den 30 november 1917 överlämnat uppgift å utgifterna för neutralitetens upprätthållande under tiden januari—oktober 1917, såvitt sjöförsvaret anginge, vilken uppgift såsom egentliga neutralitetskostnader under nämnda tid upptog ett sammanlagt belopp av 9,540,382 kronor. Härvid hade av ämbetsverket erinrats, att de i nämnda belopp ingående summorna för naturaunderhåll och för kustsignalväsendet vore approximativa.

Uttalande i
propositionen
nr 2 till
1918 års
riksdag.

På sätt framgår av den till innevarande års riksdag den 14 sistlidna januari avlätna propositionen nr 2 om tilläggsstat till riksstaten för år 1918 (femte huvudtiteln, punkt 27), omnämnde jag vid nämnda tillfälle, att åtskilliga icke oväsentliga inskränkningar i neutralitetsvakten blivit, vad marinen beträffade, under den sista tiden vidtagna. Jag erinrade vidare om riksdagens i berörda skrivelse (nr 196) vid 1917 års riksdag gjorda uttalande, att med de beräkningar, som av Kungl. Maj:t verkställts rörande de egentliga neutralitetskostnaderna för år 1917, medlen

torde enligt riksdagens mening räcka även någon tid in på år 1918, för den händelse världskriget ännu vid denna tidpunkt skulle göra särskild neutralitetsvakt nödvändig, samt anförde vidare, att denna riksdagens tanke, såvitt marinen anginge, icke syntes hava realiserats. Under de sista månaderna verkställda inskränkningar av neutralitetsvakten hade icke kunnat i erforderlig grad motväga de alljämt stegrade kostnaderna särskilt beträffande kol. Något överskott å det för tiden efter 1916 års utgång anvisade anslaget kunde sålunda icke, såvitt då låte sig bedöma, beräknas hava uppkommit vid 1917 års slut. I stället torde kunna befaras, att någon mindre brist i anslaget under år 1917 uppstått.

Då den genom förberörda nådiga brev den 8 juni 1917 anbefallda redogörelsen för neutralitetsutgifter under år 1917 ännu i mitten av mars månad innevarande år icke inkommit från marinförvaltningen, anmodade jag, i syfte att få utrönt, huruvida det av 1917 års riksdag till egentliga neutralitetskostnader beviljade anslaget visat sig för ändamålet tillräckligt, genom ämbetskrivelse den 18 nästlidna mars ämbetsverket att så skyndsamt som möjligt lämna uppgift, om detta varit förhållandet, samt, därest så icke vore fallet, överlämna till huvudsakliga poster specificerad redogörelse beträffande det belopp, varmed anslaget överskridits.

Ämbetskrivelse till marinförvaltningen den 18 mars 1918.

Med anledning härav har marinförvaltningen med skrivelse den 20 innevarande april överlämnat den begärda uppgiften, av vilken framginge, att å ifrågavarande anslag uppstått en brist av 3,257,534 kronor. Då marinförvaltningens huvudbok ännu icke vore avslutad, hade nyssnämnda uppgift avgivits under reservation för mindre ändringar. Ämbetsverket ville därjämte påpeka, att de i uppgiften intagna kostnaderna för kustsignalväsendet i verkligheten avsåge utgifter för kustsignalväsendet år 1916, som av lotsverket förskjutits och för vilka lotsverket under år 1917 begärt och erhållit ersättning. Att ifrågavarande anslag icke varit för sitt ändamål tillräckligt, funne, enligt vad marinförvaltningen uttalat, sin naturliga förklaring i de avsevärda prisökningar, som under år 1917 och särskilt under dess senare del inträffat.

Marinförvaltningens skrivelse den 20 april 1918.

Med avseende å den sålunda uppkomna bristen och den av marinförvaltningen gjorda reservationen för mindre ändringar syntes ämbetsverket, att hos innevarande års riksdag borde å tilläggsstat för år 1918 äskas ett anslag i uppåt avrundat tal å 3,275,000 kronor för bristens täckande; och har marinförvaltningen fördenskull föreslagit, att proposition måtte till riksdagen avlätas i detta syfte.

Departementschefens
yttrande.

Till en början torde jag få erinra att, enligt vad dåvarande departementschefen anmälde till statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 28 augusti 1917, departementschefen efter ingående och noggrann prövning av det förslag till flottans rustningar under vintern 1917—1918, som av chefen för marinstaben och inspektören av flottans övningar till sjöss överlämnats med skrivelse den 20 i samma månad, funnit sig icke kunna, såvitt för det dåvarande kunde bedömas, tillråda någon mera avsevärd minskning av det antal rustade fartyg, som i förslaget upptagits. Vidare anförde departementschefen till samma statsrådsprotokoll bland annat följande.

»Då det kan bliva av behovet påkallat att för bestridande av kostnaderna för marinens neutralitetsvakt under sista delen av innevarande år (1917) förfoga över medel utöver dem, som av riksdagen, enligt vad förut blivit av mig anført, anvisats å extra stat för år 1918, har jag ansett mig böra — under erinran därom att riksdagen dels i skrivelse den 6 juni 1917, nr 230, meddelat beslut angående de i § 63 regeringsformen föreskrivna kreditivsummor, dels ock i skrivelse den 16 i samma månad, nr 383, bemyndigat Eders Kungl. Maj:t att för bestridande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet använda och av tillgängliga medel, mot framtida anmälan till ersättande, förskjuta, utöver för enahanda ändamål år 1917 till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ställda medel, ett belopp av 15,000,000 kronor att i fall av behov tagas i anspråk å tid, då till följd av riksdagens fortvaro de i § 63 regeringsformen omförmälda kreditiv icke få lyftas — hemställa om Eders Kungl. Maj:ts medgivande att för neutralitetsvaktens upprätthållande erforderliga fartygsrustningar måtte få i kommandoväg anbefallas.»

Till denna hemställan lämnade Kungl. Maj:t bifall.

Enligt § 63 regeringsformen böra för oförutsedda händelser tvenne särskilda summor — det s. k. lilla och stora kreditivet — anslås och till utbetalning av riksgäldskontoret anvisas. Dessa kreditiv, vilka under riksdagens fortvaro icke stå till Kungl. Maj:ts förfogande, hava vid 1917 års riksdag bestämts till 15,000,000 kronor vardera. Vidare har 1917 års riksdag, på sätt departementschefen erinrat, bemyndigat Kungl. Maj:t att för bestridande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet använda och av tillgängliga medel förskjuta, utöver förut för enahanda ändamål år 1917 till Kungl. Maj:ts förfogande ställda medel, ett belopp av 15,000,000 kronor. Detta belopp får, enligt vad uttryckligen angivits, tagas i anspråk endast å tid, då till följd av riksdagens fortvaro de i § 63 regeringsformen omförmälda kreditiv icke få lyftas. Beloppet är alltså uppenbarligen avsett att tjäna enahanda ändamål som kreditiven och har, såsom framgår av propositionen nr 373 till 1917 års riksdag, be-

viljats av den anledningen, att det räknades med, att riksdagen under år 1917, om också faktiskt åtskild, likväl icke komme att avslutas med det egentliga riksdagsarbetets fullbordande.

Den uppfattning, åt vilken föredragande departementschefen den 28 augusti 1917 givit uttryck, torde hava medverkat till att några mera avsevärda inskränkningar i flottans neutralitetsvakt icke vidtagits intill tiden för det nuvarande statsrådets tillträde till sina ämbeten. Då jag emellertid funnit det vara angeläget att anpassa de åtgärder, vilka äga samband med neutralitetsvaktens anordnande, på sådant sätt, att för oförutsedda händelser reserverade medel icke behövde tagas i anspråk, och, i överensstämmelse med av 1917 års riksdag uttalad mening, ansett, att neutralitetsvakten borde begränsas till det oundgängligen nödvändiga, samt då det dessutom kunde befaras, att det för tiden efter 1916 års utgång beviljade anslaget till neutralitetskostnader icke skulle, såsom riksdagen åsyftat, räcka även någon tid in på år 1918, vidtogos så skyndsamt som möjligt åtgärder till inskränkning i denna vakt — något, vartill även knappheten å vissa förbrukningsartiklar nödsakade. Därjämte anmodades marinförvaltningen, på sätt förut nämnts, genom ämbetskrivelse den 26 november 1917 att omedelbart inkomma med uppgift å neutralitetsanslagets belastning under den dittills gångna delen av året.

Enligt den uppställning av utgifterna under anslaget till egentliga neutralitetskostnader, som följts vid framläggande för 1917 års riksdag av beräkning av nämnda anslags belopp, hava dessa utgifter fördelats i två huvudgrupper, nämligen utgifter för 1) *själva neutralitetsvakten* och för 2) *smärre åtgärder och anskaffningar, som stå i samband med neutralitetsvaktens upprätthållande*. Förstnämnda huvudgrupp av utgifter — för själva neutralitetsvakten — har i sin ordning uppdelats i följande poster:

- a) expeditionskostnader för fartygen (utgifter för de sjögående fartygens förbrukning av kol, olja m. m. ävensom sjötillägg, diet- och mässpenningar samt övriga utgifter ombord);
- b) utgifter för kustsignalväsendet;
- c) utgifter för naturaunderhåll;
- d) avlöning till kvarhållet manskap, extra inkallelser m. m.;
- e) övriga utgifter, såsom underhåll av materiel, förbrukningsartiklar m. m. (under annan rubrik ej upptagna neutralitetskostnader vid varven m. m.).

Enligt marinförvaltningens den 20 innevarande april lämnade uppgift hava utgifterna å ifrågavarande, på 1918 års stat uppförda anslag, fördelade på förutnämnda poster, uppgått till följande belopp:

	Anvisning *)	Utgifter år 1917	Brist	Behållning
1) Utgifter för själva neutralitetsvakten:				
a) expeditionskostnader för fartygen	5,600,000	7,186,147	1,586,147	—
b) utgifter för kustsignalväsendet	450,000	580,586	130,586	—
c) utgifter för naturaunderhåll	1,400,000	1,248,871	—	151,129
d) avlöning till kvarhållet manskap, extra inkallelser m. m.	1,000,000	945,822	—	54,178
e) övriga utgifter, såsom underhåll av ma- teriel, förbrukningsartiklar m. m.	2,400,000	4,146,108	1,746,108	—
2) Utgifter för smärre åtgärder och anskaff- ningar, som stå i samband med neutrali- tetsvaktens upprätthållande	750,000	85,903	—	664,097
Summa kronor	11,600,000	14,193,437	3,462,841	869,404

Då den under 2) härovan upptagna behållningen av 664,097 kronor redan är disponerad ehuru ännu ej utbetald, kan den, enligt vad marinförvaltningen meddelat, ej medräknas såsom verklig behållning. Den angivna bristen, 3,462,841 kronor, bör sålunda minskas endast med den under 1 c) och d) upptagna behållningen, (151,129 + 54,178) 205,307 kronor, och kommer följaktligen nettobristen att uppgå till 3,257,534 kronor.

Sammanställes den uppgift, som av marinförvaltningen med förutnämnda skrivelse den 30 november 1917 lämnats rörande utgifterna å anslaget för tiden *januari—oktober* 1917 med den nu lämnade uppgiften å utgifterna för *hela* år 1917, erhållas under nedan angivna rubriker följande genomsnittstal för kostnaderna, för månad räknat, dels för tidsperioden *januari—oktober* 1917 och dels för november och december månader samma år:

*) De under denna rubrik angivna beloppen ansluta sig till den fördelning av anslaget till egentliga neutralitetskostnader, vilken framlagts av marinförvaltningen i skrivelse den 4 april 1917 och som legat till grund för 1917 års riksdags beslut om anslagets beviljande.

	Utgifter januari— oktober 1917	Utgifter år 1917	Utgifter för månad under januari— oktober 1917	Utgifter för månad under november och december 1917
1) Utgifter för själva neutralitetsvakten:				
a) expeditionskostnader för fartygen.....	4,639,061	7,186,147	463,906	1,273,543
b) utgifter för kustsignalväsendet.....	365,000	580,586	36,500	107,793
c) utgifter för naturaunderhåll.....	1,125,000	1,248,871	112,500	61,936
d) avlöning till kvarhållet manskap, extra inkallelser m. m.	355,638	945,822	35,564	295,092
e) övriga utgifter, såsom underhåll av materiel, förbrukningsartiklar m. m. ...	2,631,138	4,146,108	263,114	757,485
2) Utgifter för smärre åtgärder och anskaff- ningar, som stå i samband med neutrali- tetsvaktens upprätthållande.....	424,545	750,000 *	42,455	162,728

Det har härvid till en början väckt min uppmärksamhet att, medan de under a) här ovan upptagna expeditionskostnaderna för fartygen, för månad räknat, under tiden januari—oktober 1917 uppgått till i medeltal 463,906 kronor, motsvarande genomsnittskostnader för vardera av november och december månader utgjort 1,273,543 kronor eller 809,637 kronor mera för en var av sistnämnda två månader i jämförelse med den månatliga kostnaden för årets tio första månader. Då, såsom jag förut. nämnt, under de sista månaderna av år 1917 icke oväsentliga inskränkningar i neutralitetsvakten blivit vidtagna, har jag från ämbetsverket anhållit om upplysning i ämnet. Till svar härå har marinförvaltningen i skrivelse av denna dag meddelat, att det anmärkta förhållandet hade sin förklaring dels i de, särskilt under den senare delen av år 1917, väsentligt stegrade materialprisen och dels däri, att utgifter av natur att höra till denna grupp först vid slutet av året bleve till siffran kända och först då belastats kontot för neutralitetskostnaderna. Till belysande av de höjda materialkostnaderna hade såsom exempel av marinförvaltningen framhållits, att kolkostnaderna, som under kvartalet juli—september uppgått i runt tal till 793,000 kronor, under sista kvartalet stigit till 1,547,000 kronor.

Beträffande marinförvaltningens uppgift, att utgifter av natur att höra till denna grupp av kostnader först vid slutet av året bleve till siffran kända och först då belastats kontot för neutralitetskostnaderna,

*) Detta belopp är i sin helhet disponerat, ehuru ännu ej till fullo utbetalt (jfr sid. 8).

vill jag omförmåla, att jag vid granskning av till mig överlämnade sammandrag rörande belastningen, enligt inkomna kassarapporter, å femte huvudtitelns anslag under augusti och september år 1917 fäst min uppmärksamhet å den olika ställningen vid nu nämnda månaders slut av anslaget till flottans krigsberedskap och övningar samt med anledning därav i ämbetsskrivelse till marinförvaltningen den 13 november samma år uttalat att, även om berörda förhållande varit beroende på omföring från anslaget till neutralitetskostnader, en jämnare belastning av förstnämnda anslag under året varit önskvärd; och anhöll jag tillika om upplysning, huruvida något hinder häremot ansåges för framtiden möta. Till svar härå har marinförvaltningen i skrivelse den 8 januari innevarande år meddelat, att intet hinder mötte att månadsvis verkställa omföring mellan övningsanslaget och anslaget till neutralitetskostnaderna, varjämte ämbetsverket i särskild skrivelse av samma dag anfört, att expeditionskostnaderna för fartygen enligt för varje månad inkomna kassarapporter dåmera i första hand bokfördes på anslaget till flottans krigsberedskap och övningar samt därefter till kontot för neutralitetskostnaderna omfördes vad som för månaden översköte $\frac{1}{12}$ av övningsanslagets belopp.

Den av mig i berörda ämbetsskrivelse den 13 november 1917 sålunda uttalade tanken, vilken av marinförvaltningen ansetts kunna förverkligas genom månatligen skeende omföringar mellan övningsanslaget och anslaget till neutralitetskostnaderna, synes hava kunnat giva marinförvaltningen en ytterligare anledning att i dess den 30 i samma månad avgivna uppgift tillse, att de utgifter, som under januari—oktober 1917 belastat neutralitetsanslaget, blivit mera exakt angivna än som skett.

Även fränsett den under senare delen av år 1917 inträdda ytterligare ökade materialkostnaden synes med hänsyn till av mig nu anförda omständigheter uppenbart, att marinförvaltningens i förevarande hänseende den 30 november 1917 lämnade uppgift icke lämnat hållbart material för beräkning av storleken av expeditionskostnaderna för fartygen för november och december månader samma år.

Enahanda är, om ock i mindre grad, förhållandet beträffande de under e) här ovan angivna kostnaderna till övriga utgifter, såsom underhåll av materiel, förbrukningsartiklar m. m., vilka kostnader för vardera av november och december månader år 1917 i förhållande till årets övriga månader förete en ökning av (757,485—263,114) 494,371 kronor. Även i detta avseende har marinförvaltningen i berörda skrivelse av denna dag i främsta rummet hänvisat till de stegrade materialprisen, varjämte ämbetsverket

såsom orsak till nämnda ökning åberopat höjda arbetskostnader ävensom den omständigheten, att vid slutredovisningarna i årets sista månad utgifter framkommit, som förut ej kunnat exakt beräknas och vilka bort bokföras under denna grupp. Jag vill särskilt i sistnämnda hänseende erinra, att marinförvaltningen i skrivelse den 8 januari innevarande år meddelat, att ifrågavarande kostnader redan i primärräkenskaperna bokföras å särskilda räkenskapstitlar och alltså synas hava kunnat tidigare framträda i marinförvaltningens räkenskap.

Jag har vidare funnit anmärkningsvärt att, enligt vad marinförvaltningen i sin skrivelse den 20 innevarande april anmält, de nu för år 1917 under b) upptagna kostnaderna för kustsignalväsendet i verkligheten avse kostnader för kustsignalväsendet år 1916. Härav blir en följd, att dessa kostnader icke komma att drabba neutralitetsanslaget för det år, varunder de utgått, utan först nästpåföljande års anslag, vilket förhållande ur budgetssynpunkt måste anses synnerligen betänkligt. Att lotsverket förskjutit dessa kostnader och först under år 1917 begärt ersättning för kostnaderna för år 1916 synes knappast hava utgjort tillräcklig anledning för marinförvaltningen att förfara på sätt som skett. Vid nu föreliggande förhållande läser emellertid, för att åstadkomma rättelse härutinnan, annat tillvägagångssätt icke lämpligen böra ifrågakomma än att utgifterna uti ifrågavarande hänseende för såväl år 1916 som år 1917 få belasta 1917 års neutralitetsanslag. Utgifterna för kustsignalväsendet för år 1917 uppgå enligt från lotsstyrelsen meddelad uppgift till 556,186 kronor 19 öre.

Även beträffande kostnaderna för kustsignalväsendet föreligger det förhållandet, att utgifterna för vardera av månaderna november och december äro proportionsvis väsentligt större än genomsnittskostnaden för en var av övriga månader.

I ännu högre grad är detta fallet med de under d) upptagna utgifterna för avlöning till kvarhållet manskap, extra inkallelser m. m., och detta ehuru avsevärda indragningar av manskap ägt rum under de sista månaderna av år 1917. Då emellertid en behållning av 54,178 kronor uppstått å den för dessa utgifter för år 1917 beräknade anslagsposten av 1,000,000 kronor, finner jag icke anledning att närmare ingå på denna fråga.

Av vad sålunda anförts läser framgå, att den uppgift rörande neutralitetskostnaderna för månaderna januari—oktober 1917, som av marinförvaltningen lämnats och varpå jag byggt mitt förenämnda uttalande den 14 januari 1918 därom, att det torde kunna befaras, att

någon *mindre* brist i neutralitetsanslaget under år 1917 uppstått, icke givit den klarhet över den verkliga ställningen, som jag förutsatte. Först nu har anmälan gjorts om den betydande bristen i 1917 års neutralitetsanslag av icke mindre än 3,257,534 kronor, av marinförvaltningen avrundad uppåt till 3,275,000 kronor. Härtill böra, enligt vad förut nämnts, läggas kostnaderna för kustsignalväsendet för år 1917, uppgående till 556,186 kronor 19 öre. Vidare har marinförvaltningen i en den 21 december 1917 avlåten skrivelse till ersättande av här ifrågakarande anslag anmält ett enligt bemyndigande i nådigt brev den 7 december samma år av ämbetsverket förskotterat belopp av 110,149 kronor för tillgodoseende av marinens behov av bensen. Då, enligt vad jag inhämtat, detta belopp icke inräknats i den av marinförvaltningen den 20 innevarande april lämnade uppgiften å neutralitetskostnader för år 1917, läres detsamma nu böra tagas i beräkning. Den sammanlagda bristen å anslaget torde alltså böra upptagas till (3,275,000 + 556,186: 19 + 110,149) eller i avrundat tal 3,940,000 kronor.

Då det gällt att skaffa täckning för denna betydande brist, har jag ansett mig i första hand böra tillse, huruvida icke någon redan befintlig tillgång må kunna användas för att till någon del utfylla bristen. Därvid har jag funnit mig böra föreslå, att den anslagspost å 900,000 kronor till förstärkning av visst förråd (flottans kolförråd), vilken ingår i det av 1917 års riksdag till neutralitetskostnader efter 1916 års utgång beviljade anslaget och som ännu icke kunnat för avsett ändamål användas, måtte i angivet syfte få tagas i anspråk. Visserligen synes det otvivelaktigt, att den med anlitan av nämnda belopp avsedda ökningen av nämnda kolförråd är ur mobiliseringssynpunkt synnerligen önskvärd, men å andra sidan har jag, då detta förråd under mobiliseringstiden redan blivit icke oväsentligt utökat, under förhandenvarande förhållanden icke tvekat att tillstyrka en sålunda ändrad användning av anslagsbeloppet.

För bestridande av den återstående delen av överbetalningen å ifrågakarande anslag, (3,940,000 — 900,000) 3,040,000 kronor, torde annan utväg icke förefinnas än att ett anslag å motsvarande belopp äskas på tilläggsstat för år 1918. Detta anslag torde böra givas karaktär av förslagsanslag, högst.

Om beredande av medel för täckande av ifrågakarande belopp kommer chefen för finansdepartementet att framdeles under riksdagens lopp framställa erforderligt förslag.

I samband härmed vill jag omförmåla, att jag genom berörda ämbetsskrivelse den 18 nästlidna mars jämväl anmodat marinförvaltningen att verkställa förnyad beräkning å storleken av neutralitetskostnaderna för år 1918 med hänsyn såväl till de prisförändringar, vilka inträffat efter avlämnandet av ämbetsverkets senaste uppgift i nämnda hänseende, som ock till den hemförlovning av vissa värnpliktiga m. m., varom föreskrivits i generalorder den 14 i samma månad, samt övriga omständigheter, som kunde vara av beskaffenhet att inverka härå. Vidare har jag i ämbetsskrivelse den 8 innevarande april meddelat ytterligare direktiv vid uppgörandet av förenämnda beräkning, varvid meddelats underrättelse om redan verkställda inskränkningar i neutralitetsvakten samt ställts i utsikt ytterligare begränsningar i densamma.

Till svar härå har marinförvaltningen i skrivelse den 20 innevarande månad på anförda skäl anmält, att ämbetsverket ansett slutsumman av neutralitetskostnaderna för år 1918 kunna stanna vid det av Kungl. Maj:t på tilläggsstat för år 1918 äskade och av riksdagen redan beviljade anslaget av 14,350,000 kronor.

Försåvitt ej material- och andra kostnader ytterligare stiga till alltför höga belopp eller oförutsedda omständigheter i övrigt komma att inträffa, torde man kunna utgå från, att nämnda anslag blir för ändamålet tillräckligt; och kommer jag att gå i författning om sådana åtgärder, att tillförlitliga uppgifter rörande anslagets fortgående belastning under året komma att bliva mig meddelade.

Jag anhåller slutligen få nämna, att jag inom sjöförvarsdepartementet låtit uppgöra en hemlig promemoria rörande de inskränkningar i neutralitetsvakten, såvitt sjöförsvaret angår, såväl med avseende å personal som materiel, vilka vidtagits under tiden efter det nuvarande statsrådets tillträde till sina ämbeten. Denna promemoria torde få tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att till tackande av uppkommen överbetalning å det på extra stat för år 1918 under femte huvudtiteln upptagna anslaget till egentliga neutralitetskostnader efter 1916 års utgång må användas det på extra stat för nämnda år under samma huvudtitel uppförda anslaget å 900,000 kronor till förstärkning av visst förråd;

dels ock för enahanda ändamål på tilläggsstat till riksstaten för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst 3,040,000 kronor.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däruti statsrådets övriga ledamöter instämde, beilagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, en vid detta protokoll fogad bilaga utvisar.

Ur protokollet:

Eric Baad-Heimer.
